

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ УРЕЂЕЊА СТАТИСТИЧКОГ ГОДИШЊАКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Статистички годишњак је најважнија и најобухватнија публикација Републичког завода за статистику Републике Српске објављена истовремено на српском и енглеском језику. Годишњак је извор статистичких података за многобројне потенцијалне кориснике, почевши од привредника, државних органа и институција, научника, те корисника из области културе, просвјете, медија, политике и свих оних којима су потребне поуздане информације, притом стручно и статистички обрађене. Подаци дати у Годишњаку се прикупљени путем редовних статистичких активности, којих је у 2008. години било више од 260, а обрађују се и објављују на основу Закона о статистици БиХ и Закона о статистици Републике Српске, а сходно четворогодишњем Статистичком програму који усваја Народна скупштина Републике Српске.

Приликом израде и примјене методологија, на основу којих се проводе статистичке активности Завод сарађује са Агенцијом за статистику БиХ, Федералним заводом за статистику БиХ, статистичким институцијама земаља у окружењу, као и Статистичком канцеларијом Европске уније (Еуростат), а интензивна је и сарадња са статистичким заводима других земаља, посебно Италије и Шведске. Примјеном међународних статистичких стандарда, класификација, номенклатура и метода осигурава се међународна упоредивост података, што је значајно са становишта статистике као науке и праксе, размијене података, али и будућег интегрисања ових простора у међународне институције и ЕУ.

Структура годишњака

Области - Годишњак је концептуално подијељен у 27 области. Неколико области на почетку Годишњака посвећене су подацима који дају географску, политичку и демографску слику о Републици Српској, затим слиједи области у којима су садржани подаци о привредном животу, а потом области из образовања, културе и умјетности, здравства и социјалне заштите, те правосуђа. На крају Годишњака је област која се по обимности и организацији посебно издваја и односи на преглед статистичких података по општинама у Републици Српској.

Методолошка објашњења - Свака област садржи методолошка објашњења, која чине извори и методе прикупљања података, обухватност, дефиниције и објављивање (у годишњим, тромјесечним и мјесечним публикацијама). Послије тога слиједи статистички подаци организовани у табелама, које, по правилу, почињу временском серијом или подацима за посљедњу годину. Табеле садрже податке према различитим обиљежјима и модалитетима. Послије табела, по потреби, слиједи графички приказ важнијих података. Због боље прегледности, подаци у неким табелама и графиконима су исказани у већим јединицама мјере (хиљаде, милиони). Због заокруживања, укупни вриједности се не слажу увијек са подацима за појединачне категорије.

Методолошка објашњења су неопходна за правилно тумачење и коришћење објављених података.

Извори података су, у највећој мјери, редовне статистичке активности, изјештаји и анкете Завода. Изворе података обезбеђују и произвођачи статистике овлашћени законом, који су наведени већ у предговору овог Годишњака.

Принцип обухватности и упоредивости података, поштован је у највећем броју табела осим уколико се то због промјене класификација, номенклатура или метода или других разлога (посебно у дугогодишњим серијама) није могло постићи.

Класификација дјелатности основни је статистички стандард који се примјењује за исказивање података о пословним субјектима, сходно Закону о класификацији дјелатности и подзаконским актима, којима је уређена ова област.

MAIN PRINCIPLES OF COMPILING THE STATISTICAL YEARBOOK OF REPUBLIKA SRPSKA

The Statistical Yearbook is the most important and comprehensive publication of Republika Srpska Institute of Statistics, published simultaneously in Serbian and English. The Yearbook is the source of statistical data for numerous potential users, such as business people, state authorities and institutions, scientists, as well as users from the fields of culture, education, media, politics, and all those who require reliable information expertly and statistically processed. Data in the Yearbook were collected through regular statistical surveys, more than 260 of them in 2008. These data are collected, surveyed, processed and published according to the Law on Statistics of Bosnia and Herzegovina and Law on Statistics of Republika Srpska, and pursuant to the quadrennial Statistical Programme adopted by the National Assembly of Republika Srpska.

While making and applying methodologies according to which statistical activities are carried out, the Institute cooperates with the Agency for Statistics of Bosnia and Herzegovina, Federal Office of Statistics of Bosnia and Herzegovina, statistical institutions of the neighbouring countries, as well as with the Statistical Office of the European Communities (Eurostat), while cooperation with statistical institutes of other countries, especially Italy and Sweden, is strong too. Through application of international statistical standards, classifications, nomenclatures and methods, international comparability of data is ensured, which is important for statistics as a science and practical work, for exchange of data, as well as for future integration of this area into international institutions and European Union.

Yearbook structure

Fields - The Yearbook is conceptually divided into 27 fields. A few of the fields at the beginning of the Yearbook are dedicated to data which provide geographical and demographic picture of Republika Srpska, followed by fields containing data on economic life, and fields of education, culture and art, health care and social welfare, and administration of justice. At the end of the Yearbook is the field which is singled out with its extensiveness and organisation, and it refers to the review of statistical data by municipalities in Republika Srpska.

Methodological explanations - Each field comprises methodological explanations which cover sources and methods of data collection, coverage, definitions and publishing (in annual, quarterly and monthly publications). After this, statistical data are given, organised in tables which, as a rule, begin with time series or data for the last year. Tables contain data by various characteristics and modalities. After the tables, graphs for main data are given where needed. For easy reference, data in some of the tables and graphs are given in units larger than units of measure (thousand, million). Because of rounding up, total values do not always match the data given for separate categories.

Methodological explanations are necessary for proper interpretation and use of published data.

Sources of data are, to greatest extent, regular statistical activities, reports and surveys conducted by the Institute. Sources of data are provided also by producers of statistics authorised by law, mentioned in the preface of this Yearbook.

The principle of coverage and comparability of data is taken into account in the most of the tables, unless it was impossible to accomplish this because of changes of classifications, nomenclatures or methods, or for some other reasons (especially when it comes to long-lasting series).

Classification of activities is the main statistical standard used for expressing data on business subjects, according to the Law on Classification of Activities and delegated legislation, used to regulate this field.

При избору грађе садржане у Годишњаку, посебан проблем је био избор података које је требало приказати по областима. Прихваћен је принцип да се прикажу најзначајнији подаци. Статистички подаци у Годишњаку представљају избор података из веома обимне документационе грађе прикупљене у Заводу. Овакав избор је направљен у намери да задовољи шире друштвене потребе за статистичким подацима. За детаљније проучавање појединих области корисници се упућују на друге статистичке публикације које континуирано, у одређеним периодима издаје Завод, као и на осталу документацију која се налази у Заводу, а није предвиђена Статистичким програмом за објављивање.

Када су питању серије података у табелама, које почињу са подацима из 1996, 1997. и 1998. године, треба напоменути да је у БиХ, након формирања Централне банке БиХ, од 22. 6. 1998. пуштена у оптицај домаћа валута - конвертибилна марка, која је имала паритет у односу на њемачку марку у односу 1:1. У Републици Српској, у то вријеме, важећа валута је био југословенски динар, који се, уз конвертибилну марку, користио до 25.11. 1999. године кад је укинут као средство плаћања Уредбом Владе Републике Српске. Од тада се у платном промету на подручју Републике Српске искључиво користи конвертибилна марка. У Годишњаку је општеусвојен принцип да су вриједносни подаци за 1996, 1997. и 1998, који су били исказани у динарима, ради упоредивости прерачунати у конвертибилну марку, према важећим курсевима поменутих валута за наведени период.

У периоду од 1996-2008. године долазило је до честих промјена назива градова и општина у Републици Српској, углавном због политичких разлога, што је захтијевало и обимне промјене у Годишњаку, у односу на раније публикована издања Завода у којима се поједине општине и градови помињу под другим називима. Стога је на почетку области "Преглед по општинама" дат и табеларан приказ старих и нових назива општина и градова са правним основом за извршену промјену. Одлуком Високог представника за БиХ о општини Сребреница која је ступила на снагу 11.12.2000. године, тадашња општина Склани престала је да постоји и уврћена је у састав пријератне општине Сребреница. Такође, Одлуком Високог представника за БиХ, која је ступила на снагу 8.3.2000, успостављен је Брчко дистрикт БиХ. Ове промјене су констатоване у Годишњаку (посебно путем напомена или фуснота) приликом исказивања података за наведене територијалне јединице.

Годишњак је корисницима доступан и у дигиталном облику (на компакт диску), а објављен је и на званичном интернет сајту Завода (<http://www.rzs.rs.ba>).

When selecting the materials contained in the Yearbook, a particular problem was how to choose the data to be presented by fields. The principle to present the most important data was accepted. Statistical data in the Yearbook present the selection of data from very extensive documentation collected in the Institute. This choice was made with intention to satisfy wider public need for statistical data. For more detailed study of certain fields, users are directed towards other statistical publications which are continuously, in defined periods, issued by the Institute, as well as other documentation to be found in the Institute, which was not planned for publishing by the Statistical Programme.

When it comes to series of data in the tables, which begin with data for 1996, 1997 and 1998, it has to be mentioned that in Bosnia and Herzegovina, after establishment of the Central Bank of Bosnia and Herzegovina, on July 6th 1998, domestic currency, konvertibilna marka, was put into circulation, which had parity as regards Deutsche Mark in relation 1:1. In Republika Srpska, at that time, valid currency was Yugoslav dinar, which, together with konvertibilna marka, was used until November 25th 1999, when it was abolished as means of payment by the Regulation of Republika Srpska Government. Since then, in payment operations on the territory of Republika Srpska konvertibilna marka only has been used. In the Yearbook, data on values for 1996, 1997 and 1998, which were given in dinars, were converted into konvertibilna marka because of comparability, according to the exchange rate which was valid in the mentioned period.

In the period 1996-2008, there were numerous changes in names of cities and municipalities in Republika Srpska, mainly for political reasons, which required extensive changes in the Yearbook itself when compared to previously published editions of the Institute, in which certain municipalities and cities were mentioned under different names. This is the reason for providing table overview of old and new names of municipalities and cities, with legal basis behind these changes, at the beginning of the field "Review by municipalities". According to the decision of the High Representative in Bosnia and Herzegovina, which entered into force on December 11th 2000, the then municipality of Skelani ceased to exist and it became a part of the pre-war municipality of Srebrenica. Also, according to the decision of the High Representative in Bosnia and Herzegovina, which entered into force on March 8th 2000, Brčko District was established. These changes were taken into account in the Yearbook (especially through notes and footnotes) while showing data for these territorial units.

The Yearbook is also available to users in digital form (on CD), and it is published on the official website of the Institute (<http://www.rzs.rs.ba>) as well.